

Vestfold Fylkeskommune
Postboks 1213, Trudvang
3105 Tønsberg

Vår dato: 30.09.2024
Deres dato: 01.10.2024
Vår referanse: Kristin Saga
Deres referanse: [Deres ref]

Høringsuttalelse Vestfoldplanen – NHO Vestfold og Telemark

NHO Vestfold og Telemark mener det er veldig positivt at Vestfold Fylkeskommune går friskt i gang med planarbeidet for fremtiden, et fremsynt arbeid. Det er også bra at fylkeskommunen går bredt ut i denne fasen og at det er interesse for å høre andre stemmer når planene utformes.

Det er et stort og grundig dokument vi blir bedt om å uttale oss om. Veldig mye er, slik vi oppfatter det, dekket igjennom dokumentet, men vi vil likevel komme med noen tanker og innspill til planen.

Noen av det mest sentrale virkemidlet for å «Skape kompakte og levende byer og bygder med høy kvalitet,» er god og variert næringspolitikk og næringsutvikling. Å ta vare på eksisterende bedrifter, gi dem muligheter for å utvikles og skape arbeidsplasser og samtidig legge til rette for nyetableringer er, etter NHOs mening, avgjørende for om Vestfold kommer til å lykkes med denne ambisjonen. Et godt næringsliv bidrar direkte blant annet gjennom skatt fra arbeidstakerne, men også vesentlig gjennom andre ringvirkninger. Bedriftene skaper aktivitet, de gjør innkjøp, de bidrar gjennom gode tjenester til det offentlige, mange er sponsorer til frivillig aktivitet noen også til offentlige arrangementer m.m. NHO er tydelige på at det er Bedriftene som gir liv i bygd og by.

Generelle kommentarer

Først av alt er det veldig fint å se at Vestfold Fylkeskommune legger opp til et fornyet og forsterket arbeid i partnerskap. I vårt lille og oversiktlige fylke er NHO Vestfold og Telemark overbevist om at regional myndighet må ta en lederrolle, men samtidig samarbeide klokt med kommunene, med næringslivet, med frivilligheten for å kunne sikre god samfunnsutvikling fremover.

NHO Vestfold og Telemark støtter fylkeskommunens arbeid med å forenkle planregimet. Dette er et overordnet grep som vil gjøre det enklere for flere aktører å bidra gjennom for eksempel

uttalelser. Det blir også enklere for bl.a. bedrifter å se kursen fylkeskommunen staker ut og hvordan den enkelte næring eller bedrift passer inn i planene.

Som en mer overordnet kommentar mener vi at Næringslivets rolle må tydeliggjøres i plandokumentet. I fylkesordførers innledning er det tydelig at fylkeskommunen er inkluderende og går bredt ut. Den eneste parten som mangler er næringslivet, det samme næringsliv som skaper liv i bygd og by. Det samme næringsliv som ofte løftes frem som løsningen når det skal integreres og når utenforskap skal reduseres. Det samme næringsliv som sikrer verdiskaping som gjør offentlig virksomhet mulig å finansiere.

Selv om arbeidsmarked og arbeidslivet nevnes relativt tidlig i planen, er ikke næringslivet nevnt eller tatt inn i den første fjerdedelen av Vestfoldplanen. Det vil vi i NHO mene at er en klar mangel.

Næringslivet er en stor del av, og har, løsningene på utfordringene som listes opp i planen. Næringslivet er ofte en stor del av svaret på de spørsmålene som stilles. For fullt ut å kunne hente ut det store potensialet som vi vet er der kreves det godt samarbeid, god informasjonsdeling, og en felles forståelse og kunnskap om hverandres begrensninger, men også muligheter. NHO støtter derfor, som nevnt, grepet som gjøres i denne planen, redusere antall planer og strategier. Vi støtter også fylkeskommunens intensjon om bred involvering og vil selvsagt delta i de prosessene som er nødvendig for best mulig å ivareta næringslivets interesser i planarbeidet.

Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltakelse

Selv om det er veldig mye bra og veldig mye som går bra i Vestfold, er det en vedtatt og opplest «sannhet» at vi i stort sliter med samfunnsdeltakelsen. Kommunene i fylket har et stort utenforskap og til tross for mange enkelttiltak, reduseres ikke utenforskap betydelig. Rundt 13 % av unge mellom 18 og 26 år er ikke i jobb eller utdanning, et stort tap for den enkelte, for samfunnet og tapt arbeidskraft for næringslivet som sliter med å rekruttere nok hender og hoder. Nær 7 av 10 bedrifter i vår region melder at de ikke får rekruttert nok, og eller riktig kompetanse. I et fylke som også sliter med lav verdiskaping bør denne situasjonen følges opp i et felleskap og lede til at fokuset er på hvordan vi kan snu dette. Kan det investeres i et «innenforskap?»

Kommunene har, kanskje med unntak av Tønsberg, mange uføre, alle kommunene har mange arbeidsledige (beste kommune er Holmestrand, på 250. plass i NHOs Kommune NM,) det samme gjelder sysselsettingsandelen i kommunene hvor Tønsberg igjen er et unntak (på 30. plass i landet.)

Samtidig viser våre tall at det er store grupper i arbeidslivet i vårt fylke som ikke har bestått fagprøve, til tross for at dette er kompetanse både det offentlige og private næringslivet etterspør. Beste Vestfoldkommune her er Holmestrand, på 232. plass i Kommune NM. Sett i sammenheng mener vi at det er behov for tydelig og koordinert innsats for å endre dette. NHO Vestfold og Telemark skal gjøre en innsats og har inngått i et partnerskap med NAV om et arbeidskraftsløft. Jobben er så vidt startet og LO er invitert inn i dette. Det vi leser i plandokumentet åpner for at vi kan finne flere arenaer for samhandling på dette viktige området.

Redusert sosial ulikhet i helse må ha høy prioritet. Vi i NHO har merket oss at forskning viser at de med kun grunnskole i snitt lever 7 år kortere enn de med høyere utdanning. Utdanning, inntektsnivå og helse henger sammen. Næringslivet bidrar allerede og er positive til å ansette arbeidskraft som enten ikke har riktig kompetanse, som har hull i CV eller som av andre grunner trenger en tilrettelagt oppfølging. For å kunne lykkes med det er vi helt avhengig av at samarbeidspartnere, f.eks. NAV, utdanningsinstitusjoner eller kommuner jobber sammen med næringslivet for å sikre at den enkelte realiserer sitt potensiale. Som representant for det private næringslivet vil vi også oppfordre det offentlige til å gjøre nettopp som våre bedrifter gjør, nemlig ta et ansvar for den sosiale delen av bærekrafts målene og i tillegg dele erfaring på tvers slik at vi sammen blir best mulig. Å få flest mulig over fra passivt utenforskap til inntektsbringende arbeid er en god måte å redusere varig sosial ulikhet på. Ny strategi for å sikre flyktninger og innvandrere raskest mulig vei inn i arbeidslivet er herlig foroverlent og helt riktig tenkt. Rask avklaring av kompetanse og en plan for å gjøre den enkelte, ut over introduksjonsprogram og norskopplæring, veldig bra hjelp for den enkelte, men kan også bidra til at bedriftene får mer arbeidskraft.

NHO Vestfold og Telemark er positive til initiativene fylkeskommunen tar i planen for å sikre best mulig utdanning, enten det er for unge på vei inn i arbeidslivet eller det er for andre grupper som lovmessig har fått nye muligheter. Særlig voksnes rettigheter og etter- og videreutdanningsreformen vi ser konturene av, kan gi fylkeskommunen utfordringer, men også muligheter. Gjennom aktiv dialog og tettere samarbeid med næringslivet er det mulig å søke nye løsninger. NHO Vestfold og Telemark er også opptatt av at fylkeskommunen jobber strategisk med å bidra til å bevare og utvikle universitetet i Sørøst Norge. Å bruke handlingsrommet som ligger i opplæringsloven bør være en selvfølge, men vi i NHO opplever ikke at handlingsrommet utforskes grundig nok. Dette gjelder ellers i enda større grad i grunnskolen, hvor kommunene med fordel kan se litt nytt på rammene de har, spesielt opp mot overgang til videregående og ikke minst i forhold til å tilrettelegge for en undervisning som i størst mulig grad bidrar til at ungdom får en utdanning som er etterspurt. Vi gjentar at det er mulig å investere for å unngå at mange unødvendig havner i utenforskap. På dette viktige satsningsområdet er det flere gode tiltak i gang. Vi vil nøye oss med å peke på ett av disse i denne høringsuttalelsen, nemlig Våre unge, i Larvik. I

dette arbeidet jobbes det godt i et bredt partnerskap for å sikre et oppvekstmiljø hvor flest mulig lykkes.

Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskaping

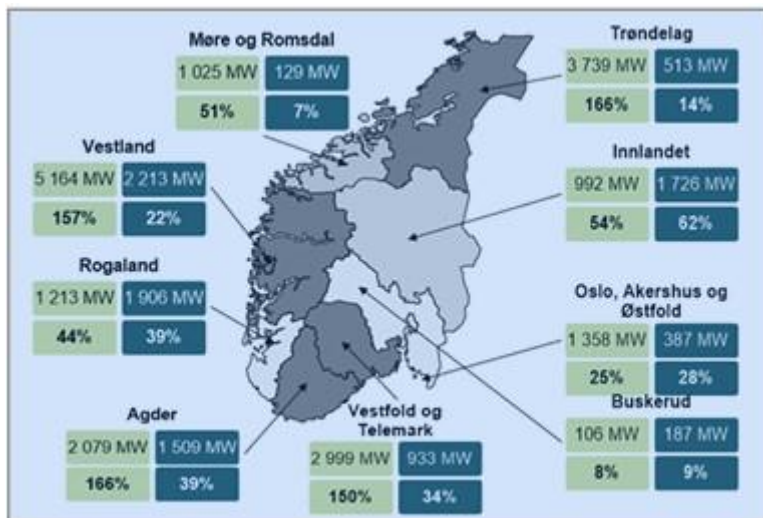
NHO Vestfold og Telemark er begeistret for kapitlet hvor Vestfoldplanen setter ambisiøse mål om å legge til rette for høy verdiskaping. Grepene som drøftes i plandokumentet er både riktige og viktige. Våre medlemsbedrifter er allerede relativt gode på å inkludere folk med andre bakgrunner, med mangelfulle CVer m.m. Likevel vil vi i NHO, på vegne av våre medlemmer, selvsagt delta i arbeid for å få enda flere ut i arbeid.

Aktiv bruk av fylkeskommunens midler til FoU er et grep som kan understøtte en voksende teknologinæring, en næring som har et stort potensial for høy verdiskaping. Vi gjentar at en rettet innsats for å sikre at vi gjennom et helhetlig utdanningsløp, fra grunnskolenivå gjennom videregående og over i høyere utdanning, er viktig å søke handlingsrommet som vi mener er der. Finsikte utdanningen slik at bl.a. teknologiinteressen vekkes tidlig, at videregående skole innrettes slik at næringslivet sikres rett kompetanse, men også bygger opp under alle de talentene som gjennom høyere utdanning velger sin arbeidsplass i et verdiskapende næringsliv i Vestfold.

Kraft og bærekraftig arealforvaltning vil bare bli viktigere fremover. Vi er allerede i en situasjon hvor det både er press på tilgjengelige arealer og i en situasjon hvor vi vet nok til å fastslå at det i 2026/2027 er underskudd på kraft. Begge disse utfordringene skaper vansker for næringslivet fremover. NHO Vestfold og Telemark støtter plandokumentets 3 punkter, det må være attraktivt, 1. – for næringslivet å etablere seg og bli her i regionen, 2. – for de gode hodene må ønske å bo her, 3. – for boende og turister må ønske å besøke regionen for gode opplevelser. Det er en god start!

Vi opplever at fylkeskommunen, både administrativt og politisk legger opp til nødvendige og positive prosesser for å sikre kraft nok til eksisterende næringsliv samtidig som mer langsiktig planlegging også ivaretar muligheter både for nyetablering og vekst i eksisterende bedrifter. Dette er et arbeid som egner seg godt i et partnerskap med sterke offentlige aktører sammen med arbeidstakerorganisasjonene og NHO Vestfold og Telemark. Det er allerede gjort mye arbeid i jobben med kunnskapsgrunnlaget som vi finner i Kraftløftet; <https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/kraftloftet/> Men jobben med å konkretisere nye muligheter, realisere det potensialet som er i kommunene og Vestfold er langt fra ferdig. Åpne prosesser hvor politikere, interesseorganisasjoner jobber sammen for å få et best mulig kunnskapsgrunnlag før det treffes lokale vedtak bør være en overordnet målsetting. NHO Vestfold og Telemark ser at fylkeskommunen har en mulighet til å aktivt bidra til dette blant annet gjennom en bred fylkeskommunal strategi, *Regionale Strategier*, en strategi som kan ligge til grunn for senere planprosesser i kommunene, som uansett vil ha planmyndighet jf. Plan og Bygningsloven. I et slikt arbeid er også NHO Vestfold og Telemark opptatt av å verne sårbare og veldig attraktive områder, men samtidig at vi legger til rette for nye tiltak på de grå arealene. Vi mener også at det er behov for en åpen debatt om utnyttelse på arealer som allerede er avsatt til boliger og næring. I en erkjennelse om at arealknapphet i deler av fylket enkelte ganger er til hinder for ønsket

utvikling har vi en forventning til at det tas grep som kan gi en tyngre utnyttelse av avsatte arealer. Gjennomgående bør det også sees på høydebegrensninger i eksisterende planer når disse rulleres.

Etterspørsel hos Statnett fordelt per region, for produksjon og forbruk (Fra NHO og LOs Kraftløftet)

NHO ser positivt på at det nå blir en mer helhetlig planstrategi for attraksjonsutvikling, samferdsel og landbruk. Igjen vil vi peke på at det gjør det enklere for næringslivet å kunne delta i, og påvirke utviklingen. Som en regional aktør vil NHO minne om at planarbeidet i mange tilfeller ikke stopper ved fylkesgrensene. Det betyr at vi vil oppfordre Vestfold fylkeskommune til å opprettholde gode relasjoner til særlig Telemark, men også andre fylker det er naturlig å samarbeide med. Som eksempler kan vi trekke frem et vellykket felles arbeid opp mot Nasjonal transportplan både når det gjelder E 134 og Inter City. Sørlandsbanen og et forsterket arbeid med gods på bane blant annet gjennom nye muligheter i Grønn Jyllands Korridor er andre områder som må ivaretas ut over egne fylkesplaner. NHO vil oppfordre fylkeskommunen til å opprettholde et samarbeid der hvor små fagmiljøer ellers vil kunne være en ulempe.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnet løser best oppgaver når vi samhandler, bruker kompetanse arbeidskraft og materiell på rasjonelle måter. Klimautfordringer, pandemier og ikke minst krigen i vårt nabolag har vist at vi kan få til mye, sammen. Enda bedre er det om vi er forberedt på eventuelle hendelser som ellers utfordrer oss kraftig. NHO Vestfold og Telemark er derfor positive til at Vestfoldplanen så tydelig adresserer samfunnssikkerhet og beredskap.

Våre medlemsbedrifter har, i en medlemsundersøkelse, vært tydelige på at det offentlige i, for å si det forsiktig, alt for liten grad deler informasjon med næringslivet. 69 % av bedriftene i Vestfold oppgir at de ikke mottar noen informasjon og de som får informasjon sier at de får den fra NHO eller NHOs bransjeforeninger.

Det er forventninger til at næringslivet bidrar når det gjelder, noe som omhandles grundig av Totalberedskapskommisjonen. Mangelen på informasjon bidrar til at næringslivet er dårligere forberedt på kriser enn de burde være og at det, i gitte situasjoner, bidrar til at arbeidet kommer

seinere i gang enn ønsket. En annen klar tilbakemelding i undersøkelsen er at det, særlig i små og mellomstore bedrifter, er klare forventninger til at f.eks. Heimevernets personell frigjøres til oppdrag samtidig som det i enkeltbedrifter forventes fullt fokus på at nettopp bedriftens kompetanse skal bidra i krisesituasjoner. Det kan være at kjernekompetansen i omtalte bedrifter er de samme som har viktige oppdrag i Heimevernet, informasjonsdeling vil kunne forebygge at det, i så tilfelle, blir et problem.

Tidligere kriser viser at næringslivet er omstillingsdyktige, at næringslivet stiller opp og finner løsninger. I Vestfold er det mange bedrifter som har tung kompetanse på samfunnssikkerhet og beredskap. Langs hele kysten finner vi en blanding av store offentlige aktører som Forsvaret og DSB, vi finner bedrifter og ideelle aktører som hver dag jobber for å gjøre Vestfold, Norge og verden litt tryggere. Eter vår mening kan fylkeskommunen ta en aktiv rolle for å sikre en god samhandling som trygger regionen. Dette selv om det, i store kriser, er overordnet myndighet som har ansvaret.

NHO Vestfold og Telemark er teknologioptimister og vil peke på de store mulighetene som ligger i å utnytte teknologi for å sikre matsikkerhet, reint drikkevann, renere Oslofjord. Dette både ved preventiv innrettede løsninger som overvåkning og data, men også når det skal treffes tiltak for å unngå eller rette opp uønskede hendelser. Industriens teknologiske fortrinn, og USNs forskning, bidrar allerede til at det som tidligere har vært veldig kostnadskrevenende operasjoner kan utføres med ny teknologi slik at det både gis raskere data og ikke minst ikke krever prosesser som involverer arbeidstakere. Vi vil her peke litt ekstra i retning av verdensledende forskning på USN/IMST hvor de allerede har tatt frem teknologi for automatisk overvåkning og er langt fremme på muliggjørende teknologi. I satsingen på dette jobbes det aktivt med å opprette et *Senter for forebyggende teknologi*. Dette støtter opp om fylkets teknologibedrifter og vil underbygge dette plandokumentets målsetting om å legge til rette for høy verdiskaping. For å lykkes vil dette kreve forsterket satsing på realfagene i videregående skole. Det vil også være en stor fordel om fylkeskommunen, næringslivet og academia står sammen om jobben for å realisere senteret.

Mulig Vestfold-prosjekt under planlegging

Designe magnetiske nanokuler med overflater som spesifikt binder nitrat (NO₃⁻). Rense NO₃⁻ fra jord og sedimenter.

Revitalisering av Oslofjorden – nytt prosjekt innen Agroøkologi.

Et økende antall kommuner rundt Oslofjorden planlegger konkrete tiltak for kartlegging av forurensete elver og vassdrag med utløp til Oslofjorden.

GreenFarmer kan tilby en helhetlig løsning for eksisterende forurensete masser i vassdrag som inkluderer:

- Kartlegging av omfang
- Rapportering og konklusjon
- Konkretisering av forslag til løsninger for fjerning av forurensete masser i vassdrag med utløp til Oslofjorden.

GreenFarmer kan også tilby forslag til løsninger for deponering, resirkulasjon og gjenbruk av forurensete masser, samt forebyggende løsninger for fremtiden.

Hovedpunkter fra NHO Vestfold og Telemark;

- Jobbe i brede partnerskap for å lykkes
- En forenkling av planstrukturen og deling av informasjon
- Vi ønsker en tydeliggjøring av næringslivets rolle i planene
- Forsterket innsats for nok, og riktig kompetanse
- Redusere utenforskap, flere i arbeid
- Kraft nok og nettkapasitet som bygger muligheter
- Infrastruktur for høyere mobilitet
- Fornuftig arealutnytting
- Jobbe sammen for økt verdiskaping

Vennlig hilsen

NHO Vestfold og Telemark

Regiondirektør

Kristin Saga

NHO Vestfold og Telemark med regionskontor i Larvik/Vestfold